
En ventil for sikkerhet til sjøs

FRA FAGMILJØENE

JON MAGNUS HAGA

jon.magnus.haga@gmail.com

Jon Magnus Haga er ph.d., spesialist i samfunnsmedisin og leder av Norsk senter for maritim medisin og dykkemedisin ved Haukeland universitetssjukehus og førsteamanuensis ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin ved Universitetet i Bergen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikt: Han er leder av ekspertpanelet i International Maritime Health Foundation.

Har du noen gang hatt en sjømann på legekontoret og tenkt at helsa neppe er forenlig med sikker ferdsel til sjøs? Du kan og bør ta affære.

Helsesvekkelse påvirker trafiksikkerhet til sjøs. Skipsulykker kan være både store og alvorlige og få vidtrekkende konsekvenser for mange mennesker.

Når en lege har grunn til å tro at en pasient som fører et skip har en helsesvekkelse som kan føre til skade på person, gir helsepersonelloven § 34 a legen adgang til å melde sin bekymring til Sjøfartsdirektoratet, uten hinder av taushetsplikten. Bestemmelsen er en sikkerhetsventil og handler om sikkerhet – både for sjømannen selv og for alle andre om bord.

Bestemmelsen trådte i kraft i fjor, men er fortsatt tatt lite i bruk. Siden lovendringen har Sjøfartsdirektoratet mottatt kun et fåtall meldinger.

Er terskelen for høy? Er regelverket for utydelig? Er behovet ikke til stede?

Bestemmelsen gir adgang, men ingen plikt til å melde. Dermed kan vi lure på om vi rett og slett velger å la være.

Vurderinger omkring maritim sikkerhet kan ofte være krevende. Ingen skip føres av én person alene. Det er et finstemt samspill mellom ulike mennesker og mellom mennesker og maskiner. Derfor er det viktig at vi er oppmerksomme nok på problemstillingen, og sørger for at vi har tilstrekkelig kompetanse til å gjøre gode vurderinger.

Alle leger kan sende en melding til Sjøfartsdirektoratet. Det er ingen krav om å ha kompetanse som sjømannslege. Det er heller ingen automatikk i at sjømannen mister helseerklæringen sin dersom det meldes. Sjøfartsdirektoratet vil i hvert enkelt tilfelle gjøre en egen vurdering og deretter oversende meldingen til sjømannens siste sjømannslege for en medisinsk vurdering. Stikkordene er «helsesvekkelse», «grunn til å tro», «fører av fartøy» og «skade på person».

Du kan lese mer om helsekravene til sjøfolk i Forskrift om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger.

Helsesvekkelse blant sjøfolk handler ofte om trafikkikkerhet. Har man grunn til å tro, er det alltid lurt å være på den sikre siden.

Publisert: 11. januar 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0767

Mottatt 7.11.2023, godkjent 20.11.2023.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.